

NASTAVNI ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVSTVO
BRODSKO-POSAVSKE ŽUPANIJE

Slavonski Brod: 26.10.2023

Svjetski dan moždanog udara (29. listopada 2023. godine)

Na inicijativu WHO Svjetski dan moždanog udara obilježava se svake godine 29. listopada. Cilj ovog obilježavanja je podići svijest građana o moždanom udaru, njegovim uzrocima, simptomima, prevenciji i liječenju. Ovaj globalni događaj također ima i za cilj educirati građane o važnosti prepoznavanja znakova moždanog udara te pružiti informacije o tomu kako pravovremeno i pravilno reagirati u slučaju pojave simptoma moždanog udara.

Moždani udar, koji je poznat i kao cerebrovaskularni incident (CVI), nastaje kada dotok krvi u mozgu bude prekinut ili smanjen, što dovodi do oštećenja moždanih stanica. To može biti uzrokovano začepjenjem krvnih žila i to je tzv. ishemijski moždani udar, ili puknućem krvne žile i to je tzv. hemoragijski moždani udar. Ishemijski moždani udar je najčešći oblik moždanog udara i odgovoran je za oko 85% svih slučajeva moždanog udara.

Simptomi moždanog udara variraju ovisno o području mozga koje je pogođeno. Najčešći simptomi uključuju iznenadnu slabost ili utrnulost lica, ruku ili nogu, posebno na jednoj strani tijela, poteškoće u govoru ili razumijevanju govora, iznenadne probleme s vidom, kao što su zamagljen vid, gubitak vida na jednom oku, nadalje prisutne su iznenadne poteškoće u hodanju, vrtoglavici ili gubitku ravnoteže, te iznenadna i jaka glavobolja bez poznatog uzroka. Simptomi moždanog udara mogu se razvijati naglo, te brzo i pogoršavati, te je hitna medicinska pomoć od ključne važnosti. Prevencija moždanog udara uključuje održavanje zdravog načina života. To podrazumijeva redovito vježbanje ili druge oblike fizičke aktivnosti, zdravu prehranu bogatu voćem, povrćem i cjelovitim žitaricama, održavanje zdrave tjelesne težine, prestanak pušenja i ograničavanje konzumacije alkohola, smanjenje unosa soli, šećera i masnoća. Također je važno kontrolirati i liječiti kronične bolesti poput dijabetesa, visokog krvnog tlaka, fibrilacije atrijske, visokog kolesterola te redovito pratiti svoje zdravlje.

Liječenje moždanog udara ovisi o vrsti i ozbiljnosti udara. U slučaju ishemijskog moždanog udara, primarna terapija je tromboliza ili uklanjanje krvnog ugruška koji blokira protok krvi. Hemoragijski moždani udar zahtijeva kirurški zahvat kako bi se zaustavilo krvarenje i smanjila oštećenja mozga. Nakon akutne faze, rehabilitacija je ključna za oporavak pacijenta i povratak funkcionalnosti. Rehabilitacija poslije moždanog udara, u ovisnosti o stupnju oštećenja mozga može trajati i dulje vrijeme, a u nekim slučajevima nastaju trajna oštećenja, koja mogu rezultirati trajnom invalidnošću kod osobe koja je pretrpila moždani udar.

Obilježavanje svjetskog dana moždanog udara podiže svijest građana o ovom ozbiljnom zdravstvenom problemu te promovira prevenciju, ranu dijagnozu i pravovremeno liječenje moždanog udara. Edukacija građana o simptomima moždanog udara i važnosti brze reakcije može spasiti živote i smanjiti posljednji invaliditet povezan s ovim stanjem.

Moždani udar je vodeći uzrok onesposobljenja ljudi u svijetu, dok kao uzrok smrti u Hrvatskoj, Europi i svijetu zauzima drugo mjesto. Procjenjuje se da godišnje u svijetu oko 12,2-14,5 miliona ljudi doživi moždani udar, od čega oko 5,5-6,5 miliona umre od posljedica moždanog udara, a procjenjuje se da u svijetu ima oko 80-100 miliona ljudi koji su pretrpjeli moždani udar. Za moždani udar često vezujemo kraticu GROM što znači:

G=Govor, koji u slučaju moždanog udara postaje nesuvisao i nerazumljiv

R=Ruke, koje se u slučaju moždanog udara ne mogu ravnomjerno podići

O=Oduzetost, koja u formi oduzetosti polovice tijela ili lica predstavlja glavni znak

M=Minute, koje su važne za pravovremenu reakciju pružanja hitne medicinske pomoći.

Prema podacima publikacije Nastavnog zavoda za javno zdravstvo Brodsko-posavske županije:

"Zdravstveno stanje pučanstva i rad zdravstvene djelatnosti Brodsko-posavske županije u 2021.

godini" na području Brodsko-posavske županije, na odjelu za Neurologiju Opće bolnice dr. Josip Benčević Slavonski Brod registriran je slijedeći broj bolesti i zdravstvenih stanja:

-Cerebralni infarkt (I63)-241 slučaj

-Ostale cerebrovaskularne bolesti (I67)-103 slučaja

-Hemiplegija (G81)-61 slučaj

-Intracerebralno krvarenje (I61)-36 slučajeva

-Paraplegija i tetraplegija (G82)-32 slučaja

Ovi podaci podaci zorno pokazuju da moždani udar ne bira ni vrijeme ni mjesto.

Provedbom navedenih mjera prevencije svaki pojedinac može smanjiti rizik dobivanja moždanog udara i njegovih posljedica, a dodatno može prevenirati i ostale kardiovaskularne bolesti.

**Goran Pavić, dr. med.
specijalist epidemiologije**